

PREKMURSKI GLASNIK

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
v MURSKI SOBOTI, Lendavska ulica št. 61.
OGLASI STANEJO ZA 1 mm VIŠINE
IN 80 mm ŠIRINE K 1—

Meja.

Bilo je leta 1919, da je Jugoslavija dobila od Velike Antante nalogu, da zaseče jugozapadni tao Madžarske, tam, gdé že više 1000 let biva slovensko lüdstvo. Gde je vojna skončana bila, dosta je k temi pomoglo, ka se je odločilo: samo-odločba narodov, nikši orság ne smej meti tühinskoga lüdstva pod sebom, sakši narod more meti svojo državo, či more takša država samo živeti. Lüdstvo je samou poleg takše formule zapustilo bojišče, odišlo je domo, da si ustvari svoje države. Tá formula: narod v svoje narodne države že tüdi odločilo, da je jugozapadni tao Madžarske spadno pod Jugoslavijo.

Antanta je odločila meje, do šterim naj ide jugoslavska vojska, Antanta je potegnola to linijo, mejo, štero pa ne odgovarja pravdi. Žnáno je, ka prek gnešnje granice na severi biva više 12.000 Slovencov. Šteri ešče nadale ostanejo pod Madžarskom. In tej Slovenci so vrlí, zavedni lüdjé, oni znájo, kelko do mogli ešče nevole trpeti pod Madžarskom, pa oni žejejo, ka bi spadnoli pod Jugoslavijo. V slobodni svoji državi ščéjo živeti, ár znájo, ka morejo samo v svojoj državi najti pravdo in miroven žitek. Pred kratkim cajtom so bilij ništerni Slovenci prek granice eti v Prekmurji, pa smo jih opitali, či ne žejejo bivati v Jugoslaviji. „Ne žejejmo samo, mi tüdi známo, ka spádnemo pod Jugoslavijo, ár pravica more zmágati“, bio je njuv odgovor.

Tüdi so gučali, ka se širi tam prek granice na Madžarskom glás, ka de bodoča granica med Jugoslávijov in Madžarskom Rába. In v istini splój do Rábe biva slovensko lüdstvo, zádnji ostanki mogočnoga slovenskoga lüdstva, štero je v nigdašnjih cajtih ládalo po ogrskoj nižini, dokéč jih je nej barbárske Madžar podjármo.

Sigurno računamo, ka do tüdi oni Slovenci, šteri gnes ešče bivajo v Madžarskoj, v kratkom cajti spadnoli k Jugosláviji. Bila bi to pravica in naša država se pa more pobrigati, ka našemi lüdstvi na ovom kráji granice pomre.

Zaistino, ka prek granice živé ešče dosta jezér Slovencov, trebej računati našoj delegáciji, šteri de zdaj v kratkom cajti z madžarskov delegácijov granice določila. Naša delegácia more stáľno znati, v šteri vesnicaj na ovom kráji granice ešče Slovenci bivajo. Za té Slovence more svoj glás zdignoti in zahtevati, ka spádnejo k Jugosláviji. Sakši Slovenec, šteri prekostáne na Madžarskom, je zgubleni za nás, Madžari do žnjega in žnjegove decé v kratkom cajti

Izhaja vsako nedeljo.

Posamezna številka velja 2 kroni.

NAROČNINA: ZA CELO LETO — 80 K
ZA POL LETA — — — — 40 K
ZA ČETRT LETA — — — — 20 K
ZA 1 MESEC — — — — 7 K

tüdi „Madžara“ napravili, za 20 let nede več Slovencov tam prek zdajšnje granice. Nam se jáko milijo tej nevolni bratje, ár velka montra de njuvo življenje pod tejmi vnovimi grofami, magnáti in dühovníci, ki zdaj ládajo na Madžarkom. Tej javni morilci siromaškoga lüdstva do istinske madžarizácijske fabrike meli v šoláj, ka do slovensko deco mejsili za Madžare.

To je náloga naše delegácie pri določitvi granice, na štero se trebej že zdaj pripraviti.

Granica, do štere zdaj ségne Jugoslávija, se pri gornastávnanji stálne granice, na škodo Jugoslávije nemre spremeniti. To je stáľno. Šteri ešče na to misli, nika ne pozna prilik, či pa jih pozna in misli, ka je poslabšanje granica za Jugoslávijo mogoče, té si dela kvár sebi in tüdi drúgim, šterim té zablodljene misli naprej prinesé.

Antanta je ednak zapovedla, ka naj naša država zaséde Prekmurje; to se je zgodilo, zdaj se nanč neure zgoditi, ka bi naša država šla nazaj: oblásti smo gor nastavili, našo pravdo notrispelali po celom Prekmurji, ceste delano in moste, železnica se pa tüdi v kratkom cajti začne delati, na štero je vláda že obečala 300 milijon dinárov kredita, mislimo ka bi v zdajšnjem cajti ena država nej telko reskirala za železnico v Prekmurji, kak Jugoslávija, ár ona v srci in nej na jeziki nosi želenje našega naroda; ali mislite, ka se dela vse to samo za pári meseci?

Što oči na pravom mestu má in v srci poštenjé, lejko že vospozná, ka se granica nemre dosta spremeniti. Šlo de za pári klapetrov na ništernih mestaj, gdé je to potrebno, na priliko či zdaj ednoga vértu njiva spádne polojno na etekráj granice, polojno pa na ovkráj, takše se more vopopraviti, da pa to se zgodij samo na kvár Madžarske. Jugoslávija nedá stopája žemlé kraj, žejejla de, ka se vsi Slovenci prikapčijo k njej, tüdi oni, šteri so zdaj v Madžarkoj.

Záto kraj z norijov, vsi na dela, ka našo krajino Prekmurje na tisti stáliš gor správimo, kakši je v Jugosláviji.

Nastavitev

Jugoslovanske demokrátiske stranke
v Prekmurji.

V soboto večer, dné 23. tega meseca se je v Murski Soboti obdržo gjulejš za nastavitev mestne organizácie Jugoslovanske demokrátiske stranke za Mursko Sobotu i okolico. Navzoče domaćine i nejdomačine vsej verevaldiluvánj je pozdravo gospod dr. Igo Janc, ki je gjulejš odproi sledéčem govoru:

Na prošno tájništyva Jugoslovanske demokrátiske stranke smo se odločili nastaviti za M. Sobotu i okolico mestno organizáciu JDS. Prvle bi pa té stopaj včinoli, si moremo razjasniti politični položaj v Jugosláviji, Sloveniji i v Prekmurji. Na podlagi toga nam bou mogoče na čisto priti či bi na mestu bila nastavitev takše organizáciu v Prekmurji.

Kak nam je znáno, so politične partaje v našem orsági v dvá velkiva tabora razceplene: v tak zváne centraliste i autonomiste. Kotriga obej politični skupin trdijo, da njim na srci leži dobrobitje orsága; sakša skupina pa šé to doséčti po svojoj poti. Autonomisti pravijo, da je konsolidácia (vrédsprávanje) orsága zagvüšena samo po poti bodisi plemenske, bodisi pokrajinske autonómije; centralisti pa trdijo, da je konsolidáciu mogoče doséčti s stvorjenjom močne centralne oblasti i po poti raztálanja orsága v oblasti.

Centralisti so postavili za svoj cil orsačko edinstvo i da se to dá najbole doséčti v to formo, da se zvarijo vse pokrajine orsága v edno življensko celoto nej glejoc na historične (zgodovinske) meje, plemenske i druge posébnosti; povdárvajo, da obstoji nevarnost oslabljenja orsačke misli, či bi ostali pri pokrajinski autonomiji, ár bi se na takšo formo püstilo preveč mogočnosti vnovogoféle razdirajočim silam. Za miseso orsačke edinstvi sta se zavzeli obej najvékši i najmočnejši partaji v državi: demokrátje i radikáci, šterim so se ešče pridružili slovenski kmeti i muslimani. Z njihovim skupnim delom se je sprejeo v ustavnem odboru (alkotmánygyűlés) z malimi spremenjávami vládní ustávni plán (alkotmány terv), od šteroga je vüpati, da se bo sprejeo tüdi v ustavodajni skupščini (alkotmányhozo országgyűlés).

Kak je vládna večina rešila pitanje centralizma s pitanjom samoupráve (önkormányzat), nam je znáno iz določbe od upravni oblasti v poglavju VIII. ustávnega plána. Tu se določuje, da se uprava države zvršuje po oblastaj, zrezaj (kerület járás) i občinaj. Edna oblast ne smej več meti, kak 700,000 prebivalcov. Na čelo vsakše oblasti se postávi velki župan (föispán), šteroga krao postávi. Predstojniki zrezov i občin pa se bodo volili. Državne finance, železnice, soldaštvvo i šolstvo so pridržáne centrálni vládi, vse drúgo pa pripádne v oprávanje samouprávnim oblastam (oblastna finance, občna dela, kmetijstvo, živinoreja, logárstvo, ribárstvo, oprávanje imánja oblasti, národnio zdrávje, krajevna občna varnost, sociálna skrb, itd. itd.)

Centralizem, ki se samo predstávila od orsački zadov (finance, železnice, soldaštvvo i šolstvo) je od nasprotnikov, tak zváni autonomistov na telko razkričani, da prej zatogavolo se more fundati orsačko edinstvo.

Autonomisti, ki želijo stáre pokrajine v svoji prejšnji mejaj goriobdržati i štere po večini iz zgodovine izvirajo, pa žejej za poedne pokrajine takšo autonomijo, šteri bi obségala tüdi pokra-

jinske železnice, od orsága nej odvisne pokrajinske finance i posébno pa pokrajinsko šolstvo.

Da pa so se takšim autonomijskim želam vsi istinsko državostvorni ljudje mogli proti postaviti, se samo obsebi razmi, ar bi takša autonomija orsága v orsági redila. Z najnovejši pripetnosti našega orsága pa je že znáno, da so se za autonomijskimi želami skrivali separatistični, celou protiorsački nameni. Či bi autonomisti svoje žele v istini doségnoti mogli, bi tou pomejnilo nevarnost za obstoj države. Razmere v novopridobleni pokrajinai, ki so bilé prvle pod drugimi orsági, so ešče nej na telko vréd správlene, da bi dopüstile brezskrbno življenje. Či pogledamo samo na zitúacijo (razpoloženje) v Prekmurji, more taki svetlo postati, da bi na priliko v velki pridobleni pokrajinai Vojvodine (Báčka — Banát) i Macedonije trnok lejko zrasle v premoč protidržavne večine; s tém bi bilou pa tudi državno edinstvo v nevarnost sünjeno. Mislimo si samo na gonjo slovenski klerikálcov, radičovcov, frankovcov, hrvaške zadnjice.

Da naši klerikálci s takšov silov zahtevajo pokrajinsko autonomijo Slovenije samo z námenom, da bi v Sloveniji znova vpelali stáre klerikálne praktike, da bi davili šolstvo i stvorili stráhovládo klerikalizma, tou vši známo.

Iz tej dání pojasnil bi meli záto rešiti pitanje ali bi za nás na mesti bilou, da se tudi Prekmurci pridružimo demokrátsci partáji, ki má v istini na srci državno edinost. Mislim, da nam je tou pitanje potrditi, nej samo zavolo občnoga političnoga stána v orsági, témveč tudi zavolo posébnoga krajevnoga položaja v Prekmurji.

Boj za konsolidáciu države i državno zedinjenje pomejni za Jugoslovansko demokrátsci stranko tudi boj proti klerikalizmu.

Edina partája pa, šter je razmila v Prekmurji valámost doségnoti, je klerikálna stranka. To pa se ji je posrečilo samo zavolo popolne desorganizáciu vsej protiklerikálni elementov.

Lanjsko leto se je poskusi nastaviti v Prekmurji pod pláščom Samostojne kmétske stranke za Slovenijo tak zvána Samostojna prekmurska kmétska stranka. Gučalo se je vnogo, delalo pa premalo. Pár kédnov pred volitvami követov se je porodila samostojna prekmurska demokrátsci organizácia pod iménom »Domáča vérstvena stranka«. Nastop té partáje je razmeto samo po iméni »Samostojno prekmursko kmétsko stranko«, liki tudi DVS záto nej mogla prvi potrebni svoji cilev doségnoti, ar se je samo na domáče razcepleno lüdstvo naslánjala i za svojim hrbtom pa nikšega pomočnika nej mela. Osamlena je v ne-

varnosti stála, da bi se poleg svojega poštenoga nakanenja mogla nazádne vtopiti v Madžaroství. Takšega düja kotrige v vodstvi so začnole svoje strüne brnckati. Takše elemente pa mij neščemo, nemremo i nesmimo slediti.

Da proti takšem začinjanji i vsestranskoj rovari močen faktor protipostavimo, se nam je zdele potrebno napraviti stopáje za nastavitev organizácie Jugoslovanske demokrátsci stranke, da bomo meli v Prekmurji stranko, ki de zaistino stála na državnem stališči i ki bode poskusi zdržiti pod svojem krili vse elemente, ki šečo biti právi Jugoslováni, ki s vso močjo nastopi i potere vsakše protidržavno hrepenenje i hujskanje; borila de se: što nej znami, je proti nam! Govornik se z odobrávanjom i ploskanjom počasti od navzoči.

(Dale pride.)

Ešče nikaj od Škafarja.

Lagovglásni Škafar Jožef bivši župan belinskij žalostnoga spomina, se ešče izdak nej pobogšo. Či ránč je bio že včasi po novom leti odstávleni od županstva zavolo njegovoga nepravičnoga ravnanja z aprovizácijskim blágom, ešče vendar gnes sedij v občinskem stanovánji, za štero plačuje 200 K na leto; drugi pa ponujajo za to stanovánje 1280 K; iz toga se pálik vidi, da je Škafarju na srci najprvo lástni hasek, potem ešče samo občinski. Občini ne preostája drügoga, nego Škafarja s pomočjom sodnije vrže na cesto.

6. Januárja je mogo Škafar izročiti občinske posle novomi gerenti. Mesec dni sledi pa je finančna stráža dojzastávila nikšemi posestniki v Belincih na austrijskoi meji kobilo, za štero dotičnik nej meo potnoga lista od občine, temveč ponarenj živinski potni list z občinskem štampilom in ponarenjem podpisom zdajšnjega župana. Po izpovedbi prizadetoga posestnika, se je izkázalo, ka njemi je té ponarenjeni živinski potni list vópostavo Škafar Jožel za 20 K pláče. Zavolo té hamisje je proti Škafarji začnjeno kašligansko postopanje.

Drva, štere so bilé pridržáne za občinsko kancelajo je pridržo Škafar zasébe. Kak de se Škafar sporazmo z gg. Ostercom in Klepcem zavolo onih 100.000 K kaucije, štero sta jih tejva dvá gospoda založila za 997 vreč, smo radovedni, gdé je Škafar té vreče oudo za 9.970 K, češ, da bi s tejmi penezi pláčo voznine, štere so je ostali komunisti dužni rázni posestnikom, pláčo pa je od tej voznin samo znesek 2280 K, kaj pa je naprav z ostánnimi penezi, toga ešče nej povedo.

Té steber klerikálcov, velki prijatelj in zavupník Kleklnov ide seveda vsaki dén k spovedi in obhájali; nam se to zdi ešče premalo, ker je žmetno verjetno, da bi celou to zadostno bilo za očiščenje njegove kosmáte düše.

Prvi

velki gyülejš

mestne (krajevne) organizácie Jugoslovanske demokrátsci stranke za Mursko Soboto i okolico se obdrži

v nedelo, dné 8. mája t. l. ob 11. véri predpoudnévom pred hotelom Dobri v Murski Soboti.

Govorilo de več domačinov i tüdi z Máribora pridejo govorniki.

Na videnje!

VODSTVO (odbor).

NOVICE.

Prekmurska autonomija je hinavčija. Klerikálci kričijo za autonomijo. Lejko mislite, da tej komedijáške se resan borijo za kakše sloboščine našega lüdstva? V nikšem táli nej; pa či bi rávno priložnost meli se trüditi za kakše potrebne pravice Prekmurcov, njim je tou devéta briga bila že te, gda so njihovi voditeli ešče pri kopanji sedeli. Zakoj pa te onj blodijo svet z autonomijov? Ka pa šečo? Preminole blažene cajte si nezáj želijo, samo za tou se borijo! Oni šečo svojo cerkveno oblást tak nejodvisno meti, kak eden orság v orsági i poleg toga pa ešče vsefélé predpravice za dühovništvo pred drügimi državlani. Ár so v Sloveniji klerikálci ešče v premoči, bi oni poleg vsega drügoga ešče finance, železnice i posébno pa zakoj se trgajo, šolstvo v svoje roké dobili. Zvün soldaštvá bi te vse v svojo oblást spravili. Tou so njuve skomine pod iménom autonomija. Raynali bi radi z lüdstvom po svojo voli tak, kak törski paša v preminoči cajtaj. Korošec i pomagáči bi Kranjsko i Štajarsko vodili. Klekl pa »Prekmursko župánijsko« dokéč bi se Mikeši, Lehári i kompanijonom nej znova posrečilo Károla ali šteroga Habsburžara v tak obečano blaženo domovino nezáj spraviti. Od prekmurske autonomije bi pa poleg vsej tej špekulácij nigrád nika nej bilou. Záto što ešče kaj dá na tokšo autonomijo, naj tou zavüpanje v Möro poči.

LISTEK.

Mikola in mi.

Klub neprestániem hujskanji od stráni pláčani madžarski in madžaronski agitátorov je večina prekmurski Slovencov vendar prišla do prepričanja, da definitivno spádne k kráľevini Srbov, Hrvátov in Slovencev in se že zavde, da ga čaka kak tao Jugoslávije bougša osoda, nego pod siromaškim Magyarországom. Zavest, da lejko gléda mirno v bodočnost, je vplivala pomirjevalno na to lüdstvo.

Té nevolni »krščanski« orság ne privošči Prekmurcom mirnoga življenja; či ránč ečti svojo onemoglost, vendar iz same hinavčije in zagrizenosti ne privošči našim lüdém lüblénoga méra, témveč misli sami na novo oznemirjanje. Madžarska vláda je samo s tém námenom začnola vodávati pred ništernimi meseci v domáčem jeziki pisane novine »Domovina«, štere izhájajo v Budapesti in štere nemajo drügoga cila, kak samo zapelávajo in oznemirjanje. Najšla je tudi za to

pripravnoga človeka, kúpila je breznačajnoga odpádenca Mikola, ki puni té noviničke s svojimi lážmi.

Známo, ka je preveč poštenjá vrejden za té novine, či se žnjimi pečao. Známo, ka more Mikola s svojim pisanjom znoriti samo kákšega nerazsdnoga človeka, ne more pa vplivati (hatni) na veliko množino pametnoga mišlenja lüdij. Vzrok, da pišemo ete redij, je samó to, ar šečmo gorposvejili nesréčne zapelance, ka ne včinjo kaj takšega, kar bi jim moglo prinesi kvár. Sto misli, ka zná naše lüdstvo kaj hasnovitnoga navčiti, naj vodáva svoje novine med nami samimi, torej v Murski Soboti, što pa od daleč, iz Budapesta sramoti naše brate, šteri so prišli med nás iz Slovenije, tákši človek je samoga sebé obsodo, tisti nam nešče dobro. Madžari, šteri so skrbeli samo za »prvoga kláša« lüdi; so nigrád nika dobriga nej včinoli za veliko množino siromákov. Človek, ki sedij med Madžari v Pešti in za njé piše, nema brige za dobrotinost Prekmurca, takši človek je z Judášovimi groši kípleni in pláčeni od naši nájvěkši neprijatelov. To je Mikola in

nišče drüg nej. Sramota Judáši! Sramota izdajalcí lüdstva!

Poznamo mi tákšé lüdij, šteri saino za svoje interese glédajo, tej lüdjé so se inda nigrád nej glásili kak Slovenci, samo so »Madžari« bilij vsigdár, ali zdaj, gda velke madžarske peneze dobijo, zdaj se glásijo in po prsaj dünčejo, kak »nájvěkši Slovenci«. Či bi njim ešče pred pár leti štoj v oči pravo, ka so oni Slovenci in nej Madžari, bi je sram bilou in bi ešče protéšírali proti takšem »napádi«. Ali da pa velki penezi lepou dišijo in zakaj bi oni nej renegáti bilij? Z dobrote do oni za madžarske peneze »Vogrski Slovenci«, či ojim pláčajo. Madžarska vláda má množino »višašni« penez, štere nevolni kmeti njim morejo plačuvati in jih nemre na drügo potrošiti, záto kúpüje za njuve propagando takše mikoláše, šteri potém blodijo mirno lüdstvo s tákšimi lážmi, ka se vse kadij, cilou kar Mikolova »Domovina« piše. Té noviničke ešče zvün toga so tak po detečem redaktirane, ka se nam čudno vidi od ednoga gimnáziskoga profesora, da takše bedákstvo piše. Škoda, ka pod naslov tā ne dene: »Humorističen listič«

Pávovo pérje. V zádnji numeri »Novin« čemo, ka je g. Klekl glás pozdigno za tou, ka se začne zidati železnica Sobota—Ormož. Tá novica se tak čte, kak da bi g. Klekl bio tisti, šteri nam je tou železnico gorspravo, šteri pa istinske prilike pozna, tisti zná, ka je g. Klekl telko napravo za tou železnico, kak vüzenski špájs eksrála Károla na Vogrsko. Istina je, ka je naša vláda že premenočo leto odločila, ka de se rédila železnica M. Sobota—Ormož, vláda jo že inženere poslala, šteri merijo od Ljutomera do Ormoža in v krátkom cajti pridejo tüdi etekrát Mure. Vse tou se je odločilo že premenočo leto brezi truda od stráni g. Kleklina, nasprotno, rávno követi Demokraticke partaje so ton pitanje pri vládi naprej spravili in v takšo formo rešili. Što nešče vörvati, ka je to istina, naj čte naše novine od premenočega leta, tisti vse tou notri najde. Tüdi minister, šteri je g. Kleklini poleg té železnice na njegovo opitanje odgovor dao, guči, ka se je vse že odločilo premenočo leto, da je g. Klekl bio plebánoš vp., nej pa národní posláneč. S pávovim pérjom lišpati se je nej žmetno, istinsko delo včiniti je g. Kleklini nej mogoče, ár nema pomoči v Beogradu.

Most prek Mure je zdaj, gda je Mura velka grátala poleg dešča, v velki hasek bio lüdstvi. Brodi so nej mogli voziti, lüdstvo pa je šlo prek mosta po súhom. Vojáki, šteri na vakti stojijo pri mosti, človeka prek mosta pelajo, ka se njemi nikaj ne zgodi, ár je most splój ešče nej gotov.

Prvejši poštni štemplinje so nevalávni. Kak Uradni list jávi, od 15. aprila so prvejši poštni štemplinje nevalávni. Zdaj či štoj té dráge štemplinje na pismo prikeli, tisto nevalá nikaj in naslovnik more dupliško plačati za to pismo. Nemremo razmítit, kak je to mogoče, ka to samo zdaj jávi uradni list po termini 2 kedna kesnej? Takša nemárnost bi se nej smela zgoditi.

Kulturno prosvetni odsek telovadnega društva »Sokol« v Murski Soboti vabi vse na predávanje v soboto 30. aprila ob 8 véri zvečér v Národní čítalnici. Predáva g. Franjo Čuček o »Zrinskem in Frankepani«.

Verižniški urad. Pri ništernom gostilničarji stáne majhna steklinica slatinske vodé desét kron. Či se ga opomné, da je to drágo in da bo naznánjen verižniškemu urádi právi, da je dovoj drági, vse je drágo — verižniški urad itak nikomu zlega nej včino in ne včinij A tako?

Ešče od kanálišov v Murski Soboti. Vojáki, ki so nastanjeni v otroškem vrli (óvoda), so uzorno urédili dvorišče in nasádili korine, da je istinsko veselje pogledati té réd. Zráven pa v ulici se pretáka gnojšnica, štera prihája iz Benkovoga dvorišča. Mogoče bi namig od zgoraj pomáho, da bi omenjeni »revež« dao skopati v svojem dvorišči jamo za gnojšnico. Tüde pred kavárnov »Korona«, štera je na novo, a precej nevokusno poslikana, stoji leto i dén gnojšnica. »Revež« Dobray bi tüdi lehkó preskrbo, da bi ostála tá, za polje prepotrebna tekočina na njegovem dvorišči. Niko bole ni zráven pekárne Adanič, de teče s nikšega vrta gnojšnica vsakem vremeni i okužuje oklico. Kronska vsém pa je kanál ob bolnici do kolodvora, kjer se fabricirajo zdravila za bolnike in tüdi zdrave, da prle ozdravijo za vedno.

Škrilec Matija z Brezovec je pred pár kédnami z Amerike domo prišo, gdé je 15 let dugo bio, prineso je sebov doláre s šterimi je jáko malo sreče mőo tü domá. V premenočem kédni je v M. Soboti hodo in v toj poti je eno i drügoga spoznanoga krčmára gor poisko, pri šteri je malo bole odpotrebščine, kupicam na dno poglobjuvo i od toga je k takšoj dobroj voli prišo, ka je nonč to ne znao, jeli je ženska ali moški. V tom stánni njemi je nikák žebke robec vó potégno, v šterom je zvénano mőo 670 dolárov, na naše peneze zračunano 90.000 koron. Tá nesreča je pri orožnikaj zglášena. Či bi štoj od toga kaj znao, naj na glás dá občini, dobi 10.000 koron.

Borzno poročilo od 27. aprila. Cürih: Berlin 8.90, Newyork 567, London 22.72, Pariz 42.55, Praga 7.90, Budimpešta 2.22 Zagreb 4.05, Bukarešta 9.10, Dunaj 0.98 Zagreb: avstr. krone 22, češke krone 190, franki 1000, nemške marke 215, lire 655—658 dollarji 139.

Naznánje dámoo vsém tistim naročnikom, šterim v etoj številki ček pošlemo in prosimo, da ga ponučajo za naročnino po pošti nam pošlejo, samo tak smo mogočni njim nadale naše novine pošilati, či je naprej plačajo. *Upravníštvo.*

POLITIČNI PREGLED.

JUGOSLÁVIA. Premenoči keden je prišla nevčákan v Beograd italijska delegácia v zavolo sklenitev trgovske pogodbe z našov džávov. Naša vláda pa se nej ščela pogájati, ár Italijáni ešče nej so izponili rapalskega odgovora, to je, ár se nešče ogniti iz Dalmácie in luke Baroš. Za vole toga so Italijáni z dugim nosom odišli iz Beograda; italijske novine pišejo, ka je razmerje med obema državama trno napeto.

MADŽARSKA. Od šterima je angleška vláda ratificirala trianonsko mirovno pogodbo Ogrskov, je Francija ratifikáciijo odklenila ár zahteva od Madžarske garancije pálik povratek Habsburžanov, prekdáne zapádne Madžarske Austriji in omiljenje pretirani madžarski zahtev za popravo meje proti Austriji. S tem je ureditev razmerja, tüdi našega z Madžarsko pálik odgodena.

ITÁLIA. Italijáni se priprávajo na nove volitve v drávno zbornico. Té volitvi se bodo obdržale v znamenju nájvěkšega terora nacijonalistov in fašistov pálik Slovence v Primorji in socijaliste. V znamenje protesta pálik té teror so proglašili železničarji generálno stávko, ki se je razširila tüdi že na Julijsko Benečijo; cejli promet z Itálije prek v Slovenijo je ustávljen, nej samo železniški, ali tüdi telefonski, brzjavni in telefonski.

NEMČIJA. Dne 1. mája priteče termin, šteroga je stávila antanta Nemcam za izpolnitve mirovnih pogojev, oziroma Nemcem naloženih plačil. Ako Nemčija ne pláča do tega dné 1 milijárd zláti frankov, bodo Francoze zasedli nadalnje delo Nemci. Nemčija je stávila nove pogoje si ji najprle ne bo preostalo drügega, nego odati ne.

Pozvánje.

Od gda je Prekmurje prišlo pod vládo králestva SHS., so pri nas bivše vogrske banke henjale s svojin delom. K tomu so bilé prisiljene zavolo zmenkanja penezni sredstev; té banke so mele svoje penezno imánje shranjeno na Vogrskom i njim je več nej bilou mogoče prijeti do penez. Zatogavolo té banke — v prvom rédi one v Murski Soboti — nemrejo niti več výplačúvati od lüdstva njim na shrambo dání penez, kak pa bi naj te mogle komi peneze na posodo dati. Najvěkša zavira za razvoj rédnoga dela pa obстоji v tom, ár té banke májo věkši tao svojega imánja v bójnskom posojili vloženo, štero pa bode najbrž zgubljeno.

Za razvoj výrstenoga življenja v Prekmurji pa je potrebno krepkoga i zdravoga peneznoga závoda (pénzintézet), ki bi vroke vzeo organizáciijo kreditov i ki bi meo zadosta zavüpanja, da bi njemi lüdstvo svoje prišparane peneze lejko v shrambo dalo. V Murski Soboti obstoječe nove jugoslávske banke toga nemrejo povoli rešiti, ár lejko ponüdijo samo krátkocajtne tržtvene posojila proti velkim interešam i drügim stroškam. Posébno pa té banke nemrejo dati kredita na hipoteke, tou je na grünt in hrame.

Zato je silno potrebno, da se nastávi v Murski Soboti novi penezni závod na zadružním fundamenti, ki bode pozváni dávati svojim kotrigam potreben peršonski kredit i posojila na grünt; nadale ki omogoči potrebna sredstva tržcam i meštram — vse tou proti primerno fál intereši i brez prevelki stroškov za oprávne posle. (Namen toga peneznoga závoda bi tüdi bila organizáciija tržtva v velkom obségi, povzdigávanje meštriye in industrije, itd.)

Za nastavitev takšega peneznoga závoda se obdrži v M. Soboti pri Dobrai v nedelo, dné 8. mája 1921 ob 2. véri popoudnévi pogučávanje (tanáč) k šteromi se vlijudno pozovéjo Prekmurčarje.

TANÁČ ZA PRIPRÁVLANJE.

Za vole odselitve se odá

trgovski pult, večfélé pohištva, gwant, šparhed, fini klavir itd. za kakšo koli ceno pri NAGY ADELA sladščičari v M. Soboti.

GOSPODARSTVO.

Pridelujte več zelenjádi!

V našoj okroglini se občuti posebno zdaj na sprotoletje, prav močno pomájkjanje potrebne zelenjádi. Nej samo v jávnih lokálaj, v oštariji, ali tüdi pri kmetaj je zelenjáva velika redkost. Škoda, da se s tem samo sicer postransko a vendar tak važno panogo kmetijstva tak pastrsko ravna. Vse premalo si predočujemo, kak važna je zelenjáva za človeško prehrano sáma na sebi, ker je tüdi brezi mesá okusna in, kar je posébno važno, zdrava jestvina.

Rávno sprotolejšni meseci (ápril, máj, junij) so nájbole kritični glede prehráno, kar se zimske záloge skrčijo in včasih veliko prezgodaj popolnoma izprázni, novijne pa ešče nega nikše. Zato bi bilou potrebito, da prideluje vsaki, šteri má količkaj prilike, v zadostni meri posébno zgodnjo zelenjávo. To je edini pridelek, šteri zrasté ob primerni postrežbi, da lezej prebijemo nájhüši letni čas. Tú pa ne mislimo na vrtnarje po poklici. Tej že znájo kaj jim je storiti, da ustrežejo svojim odjemalcem. Ide se pred vsém za naše posébno málo kmetsko prebivalstvo, štero trpi pomájkjanje rávno tak kak prebivalstvo v centrih.

Či tüdi prihájamo že kesno z našimi misli in navesti, vendar lejko poprávimo vsaj v bodoče to, kar smo zamüdili v preteklosti in v našoj tak brezbržni sedanjosti. Dobre misli se nam návadno rodijo ešče samo potem, kadar občutimo posébno kakšo življensko potrebo na lástni koži.

Kak zgodnja zelenjád bi bila posébno šaláta (berívka in glávna), kalarábé, grah, zgodnji krompir, zgodnjo zelje, repa, pritlični fižol itd.

Šaláte lüdjé komaj čákajo in je poleg motovilca in retrata prva in nájbole zaželjena zelenjád. Berívko sejamo prav zgodaj na dobro pregnojene, zavetne grédice in jo po možnosti varujemo sláne i snega. Nájbole zgodnjo glávno šaláto naj dajejo raztline, šteri smo jih sejali in sadili že jeseni na stálno mesto ali jih pa na sprotoletje presadimo iz sejalnice. Skorom rávnotak zgodjo in veliko negnejšo glávno šaláto pri delamo, ali či sejamo februárja zgodje, mehke vrste v gnojno grédo ali v kakši zabojček v hiši in začétkom áprila sadike presadimo na dobro připravlene in trnok pognojene vrtne (ográčke) grédice.

Zgodnje kalarábé se dájo prav lejko pridelati, ali či sejamo semen v sejalnico pod kákšim južni zidom začétkom márca in sadike potem sredi aprila presadimo precej nagosto (20 cm. narázen) v pregnojeno zemljo in jih párkrát okopljemo.

Zgodnji grah sadimo včasi, gda odide sneg. Čimbolj zavetna in gorka je lega, tim hitreje se razvija. Nízkih grah je najbolj zgoden.

Prav tak ravnamo z zgodnjim krompírem, šteroga pa nesmimo saditi pregloboko. 5 cm prsti nad gomolji zadostuje popolnoma.

Zgodnje zelje sejamo kak kalarábi. Presajamo ga sredi áprila v razdalji 30—35 cm v trnok pregnojeno in gorko zemljo.

Zgodnjo repo sejamo koncem márca ali začétkom áprila prav naredko, ali samo zase, ali pa med drügi pridelek.

Fížol in sicer nízki (grmičasti) tüdi lejko pristevamo k zgodnji zelenjádi. V prav gorkih in zavetnih legah ga sadimo že zádne dni áprila, nájkesneje pa do 10. mája. Lejka, gorka, od prejšnjega leta dobro ugnjena zemlja njemi nájbole ugája. Saditi moremo seveda takše vrste, štere so užine v stročju, (štore nimajo nit). Nájboljše in

najzgodnejše so vrste z rumenim stročjem in s čarnim zrnjem, Pižol sadimo plitvo.

Nájboljši prostor za pridelovanje zgodnej zelenjádi je seveda ograček pri hiši, ali či má primerno lego in je dovolj velik. Vzgojo sadik trnok pospešimo, ali či sejalnico prirédimo tak, da jo ponoči ali ob prav mrzlot vremeni in sneg lejko zlejka pokrijemo s kakšimi stárimi okni, ali v sili in za malo časa tudi z blanjami.

Pri vzgoji kakšnekoli zgodnjem zelenjádi se moremo posebno varovati zalivanja z mrzlot vodov. S tam rást trnok oviramo, namesto da bi jo pospeševali. Vobče na sprotoletje nej trebej dosta zalivati, ker má zemlja návadno ešče dovolj vlage v sebi in pa ker z vsakim zalivanjem že itak samonasebi mrzlo zemljo ešče bole ohladimo. Zgodno zelenjad zalivajmo samo v skrajni potrebi, samo ob toplom sunčnom vremenu ob útrášnji vörat (nej večér) in s postánov, či moogoče malo segretov vodov.

Izvrsten pripomoček, da zgodno zelenjad správimo hitro kvišku, je večkratno okopávanje, gda se površje zemlje osiiši in se še narédi trda skorja.

Telko od gojivti ništerih najvažnejših zgodnih vrst zelenjádi!

Temi sicer na videz bagatenomi pitanji zelenjávi moremo v bodoče posvetiti več pozornosti. Tü mámo mnogo rodbin, ki ne štejejo niti koščka zemljé kak svojo lást, ki živéjo edino samo od svojega dela (telovnoga ali duševnoga), od zaslúžka — súhi penez, s šerim morejo drágo placuvati vsakoféle najménše živilenske potrebščine. Ali bi nej kázalo, zdaj ob priliki izvajanja agrárne reforme, misliti tudi na té delavne siromáke, na način, da bi jim odkázale primérno velike parcele zemljé, gdé bi si lejko pridelali za lástni živelj vse potrebno zelenjávo. S tem bi bilo tem slojem v teh časih splošne draginje zdatno pomagan.

F. V.

Tržna poročila.

Ljubljana trg: Za meso je té kečen določena sledéča cena: K 28 prednji del, K 32 zádnji del. Ta cena valá tudi za one mesáre, šteri nedo jemali júncov od mestne občine. Kráje in bikovo meso se odáva po K 20 do 24 za kg. V bodoče se bo to meso iz trga izklüčilo in odávalo samo na posebno označenih stojnicah po trnok znižani cenaj. Mást K 43 po kg. Mela K 17.50 po kg.

Zivina: Plačujejo 22 do 25 K za kg žive teže. Svinjé žive teže 28 do 30, pol pitane 25 do 26, mládi prašiči 6 do 8 kédnov 100 do 400 K falat. Jesénski prašiči po falati 500 do 900 K.

Poljski pridelki: Pšenica K 1030 do 1040, koruza K 410 do 415, oves K 375 do 385.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani, podružnica v MURSKI SOBOTI.

Brzjavni naslov:
JUGOSLOVANSKI KREDIT.

Sprejema
VLOGE NA KNJIŽICE in TEKOČI RAČUN
In jih obrestuje po 4% čistih brez
odbitka rentnega davka.

Párna mašina i Turb... za mlin je k odaji.

Eden 39 HP z engliške Maršalske fabrikiso visiko i nisiko párna sila kondenzátora mašin, šteri je 12 let star, v deli je vsako leto samo 1 1/2 meseca. — E Turbina z Češke fabrike, 16 konjski lada, za mlin, tam je jáko priličen voda 2—4 metrov spadája má.

Ludvik Šiftar mlinar, M. Soboti

ČEH in GÁSPÁR

trgovina z mešanim blágom

PRIPOROČATA VSEFELÉ LOPATE, MOTIKE, GRABLE, CVEKE IN DRÜGO, KAK TUDI VSEFELÉ ŠPECERIJSKO BLÁGO PO NÁJ-:: NIŽJOJ CENI. ::

v MURSKI SOBOTI,
Lendavska ulica, pri židovski cérkvi.

VÖRARSKI INAŠ
se gor vzeme pri Flisár Pavel
vörari v Murskoj Soboti.

Gostilničarji pozor!

Cenj. gostilničarjem vljudno naznanjam, da sem

OTVORIL ZALOGO PIVA

iz Gótz-ove pivovarne v Mariboru. V zalogi bodem imel vsak čas vse vrste pivo v sodčkah in steklenicah. Pivo je izborna in predvojne kakovosti. — Za obilna naročila se vljudno priporoča:

JOSIP KOŠI gostilničar v KRIŽEVČIH, pri Ljutomeru.

Posojila na osebni kredit, na hipoteke, trgovske in druge vsakovrstne kredite. Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev in valut po dnevnom kurzu.